

140 éve született a magyar kultúrpolitika meghatározó alakja, gróf

Klebsberg Kunó

„Ne feledjük el, hogy az a szent terület, melyet mi hazánknak nevezünk, Közép-Európában, Európa belvárosában fekszik, és ha mi magyarok csak egy kisebb műveltségű állam zsúpfedeles házában akarnánk élni, akkor ilyen ház számára nagyon korán túlságosan drágává válnék Európának ebben a belvárosában a házhely. Lebontanák szegény zsúpfedeles házunkat, és más szerencsésebb nemzetek építenének itt modern palotát. Valójában lét vagy nemlét kérdéséről van itt szó.”

Tisztelt Képviselőtársaim! Tisztelt Elnök Úr!

E gondolatokat éppen a 140 évvel ezelőtt született gróf Klebsberg Kunó vetette papírra az 1920-as években. Mi, Székesfehérváron és Fejér megyében élők, valamennyien büszkék vagyunk arra, hogy ugyan gróf Klebsberg Kunó Arad vármegyében, Magyarpécskán született 1875. november 13-án, de ezer szállal kötődött Fejér megyéhez. Középiskolai tanulmányait a székesfehérvári ciszterci gimnáziumban folytatta, és munkásságának eredményeképpen számos érték született meg mind Székesfehérváron, mind a megyében.

E tiszteletünk jeléül születésének kerek 140. évfordulóján, Kápolnásnyéken avattuk fel a napokban Klebsberg Kunó mellszobrát. Majd ezt követően a pusztaszabolcsi római katolikus plébánia új, gyönyörű ólomüveg ablakait áldotta meg Spányi Antal megyés püspök atya, amelyeket Szinte Gábor és Domokos László művészeknek köszönhetünk, és amelyek egyikén megjelenik a megye kiemelkedő kultúrpolitikus személyiségének, Klebsberg Kunónak a portréja is.

De mi is kötődik ehhez a nagyszerű emberhez, akinek kultuszát építenünk kell, és akiről itt a Tisztelt Házban is rendszeresen szólnunk kell, hiszen negyven év szocialista-kommunista diktatúrája ki akarta törölni személyiségét és emlékét a magyar kultúrtörténetből. Ő volt az, aki egyebek között országos programot dolgozott ki az oktatás intézményrendszerére, aki megreformálta a tanítóképzést, aki új szakokat hívott életre a felsőoktatásban, aki több ezer népiskolát létesített az analfabétizmus felszámolására, és vidéki egyetemeket hozott létre. Nevéhez fűződik egyebek között a hazai felsőoktatás átütő fejlesztése.

Politikusi életpályája kiemelkedő volt: ugyan hivatalnokként kezdett 1898-ban Bánffy Dezső akkor miniszterelnök meghívására, de hamarosan politikai megbízatást is kapott. 1914-ben Tisza István miniszterelnök kabinetében a vallás- és közoktatásügyi minisztérium adminisztratív államtitkára lett, majd 1916-ban Tisza István maga mellé vette a miniszterelnökség politikai államtitkárának. Később, amikor országgyűlési képviselő is lett, a

Bethlen-kormányban kapott megbízatást. 1921-ben belügyminiszter, majd 1922-től vallás- és közoktatásügyi miniszter lett. Az azt követő szűk évtizedben pedig elvégezte Magyarország kulturális újjászervezését a trianoni trauma után.

Megalkotta országunk népiskolai hálózatának kiépítési programját: három év alatt ötezer tanyasi és falusi tantermet épített Magyarországon. 1922-ben létrehozta a Magyar Országos Gyűjteményegyetemet, amely hosszú évtizedekre, mindmáig hatóan meghatározta a magyar közművelődési és közgyűjteményi rendszer jövőjét. 1923-ban életre hívta a *Napkelet* című irodalmi folyóiratot, amelynek főszerkesztője Tormay Cécile lett. Pécsen, Szegeden és Debrecenben egyetemi építkezéseket indított, klinikákat hozott létre, kutatóintézeteket alapított.

A hazai kulturális létesítmények létrehozását az 1920-as években kezdi el, 1928-ra már ezeröttszáz népkönyvtárat létesített. Tevékenységének köszönhetően 1929-ben megnyílt a római Collegium Hungaricum, mindeközben Magyarországon tizenhét mezőgazdasági népiskolát és számos elemi népiskolát épített. 1930-ban a Margitszigeten ő avatta föl az általa kezdeményezett és építtetett Nemzeti Sportuszodát.

Ez az óriási életmű még számos elemmel bővíthető lenne. Azt gondolom, egy olyan politikus elődünkről van szó, akire büszkének kell lennünk, és akinek a 140. születésnapján arról is kell szólnunk, hogy a mai nehéz helyzetben, az ő példáját követve kell Magyarország kulturális identitását formálnunk.

Köszönöm szépen, Elnök Úr!

(Elhangzott: az Országgyűlés őszi ülészakájának 20. ülésnapján; 2015. november 17-én)